

‘We zijn een soort menselijkheid **verloren**’

*Bram Vermeulen was zijn halve leven correspondent over de grens, keerde terug naar huis en presenteert sinds dit najaar **Bureau buitenland**. Zijn wereldbeeld is er in al die tijd niet rooskleuriger op geworden. ‘Wat is de zin van journalistiek als mensen alleen maar schelden?’*

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: INEKE OOSTVEEN

Bram Vermeulen? Die is toch dood?” Het overkomt voormalig Afrika- en Turkije-correspondent Bram Vermeulen nog wekelijks dat mensen hem verwarren met zijn in 2004 overleden naamgenoot, die bekend werd door zijn samenwerking met Freek de Jonge in Neerlands Hoop. Misschien komt het omdat hij jarenlang in het buitenland woonde en berichtte over oorlogen, aardbevingen, honger en migratieproblematiek hier ver vandaan, zaken waarin niet iedere Nederlander geïnteresseerd is. “Terwijl het zo belangrijk is om daar kennis van te nemen”, zegt hij. “Het biedt andere perspectieven.”

Waarop doel je dan?

“Voor *Frontlinie* sprak ik bijvoorbeeld jonge Kameroeners die in het Russische leger vechten tegen Oekraïne. Ze wilden liever naar West-Europa, maar dat kan niet meer. Rusland laat ze wel toe. Het is een onbedoeld gevolg van ons strenge immigratiebeleid. Veel jonge Afrikanen weten goed wat er momenteel speelt in de wereld. China en Rusland zijn in Afrika

nadrukkelijk aanwezig, daarom leren ze Chinees en Russisch. Europa heeft steeds minder invloed.”

Van reizende reporter naar de studio is nogal een overgang. Waarom deze stap?

“Na jaren rondzwerven, met name door Afrika, zijn mijn gezin en ik drie jaar geleden naar Nederland verhuisd. Toen Tim de Wit vertrok naar *Pauw en De Wit* vroeg de VPRO me hem te vervangen in *Bureau buitenland*. Omdat ik de presentatie afwissel met Sophie Derksen kan ik *Frontlinie* ernaast doen. Een goede combinatie: zo kan ik blijven reizen en andere perspectieven tegenkomen. Die neem ik mee naar *Bureau buitenland*.”

Hoe bevalt het, terug in Nederland?

“Voor veel correspondenten is terugkeren naar Nederland een nachtmerrie. Ze zijn bang dat ze hun vrijheid kwijtraken. Ik heb het hier erg naar mijn zin. En mijn gezin ook. Natuurlijk mis ik dingen van Turkije en Zuid-Afrika, maar hier ben ik het compleetst: hier woont mijn familie en ligt een groot deel van mijn verhaal.”

Dat verhaal begint in Wamel, een dijkdorp in het land van Maas en Waal. In clubverband wordt daar gevestigd bij hengelsportvereniging Haal Op, getafeltennist bij Tik Hard en carnaval gevierd bij De Oude Gierpont. “Ik heb daar inderdaad menig carnavalsfeest gevierd. Ik was ook lid van de tennisclub en van de zwemclub in het naburige Beneden-Leeuwen. Het riviereengebied was een geweldige omgeving om in op te groeien.”

Een groot contrast met de wijde wereld waarin je daarna belandde. Waarom trok die zo?

“Het was zeker geen ontsnapping, ik kom nog graag en veel in Wamel. Mijn ouders wonen er nog. Ik groeide op in een veilige omgeving, had een goede thuisbasis. Met zoiets in je lijf ga je makkelijker, met meer zelfvertrouwen de wereld in. Ik werd vooral gedreven door nieuwsgierigheid. Wat is er nog meer? Hoe verder weg, hoe beter. Mijn moeders familie had een transportbedrijf, als het kon ging ik met chauffeurs mee op de vrachtwagen. Al kwam ik niet verder dan de Benelux.” >

'Ik dacht dat wij zo **tolerant** waren. Maar mijn beeld van Nederland is veranderd'

MAAT- WERK VOOR IEDEREEN

WANT IEDER GEHOOR IS UNIEK.

Iedereen is anders. Dus krijgt u bij Specsavers geen standaard hoortoestel, maar een hooroplossing die past bij uw gehoor en uw leven. Maatwerk dus. Klinkt duur? Valt mee. Onze Advance hoortoestellen hebben we namelijk zelf ontwikkeld, samen met de beste fabrikanten in de markt. Daardoor houden we de prijs scherp en de kwaliteit hoog. Advance is exclusief verkrijgbaar bij Specsavers, inclusief gratis proefperiode, vijf jaar garantie én nazorg. **Iedereen goed horen. Daar zorgen we voor.**

Advance

Specsavers

Waarom ben je dan geen vrachtwagenchauffeur geworden?

"Al jong hield ik ook van verhalen vertellen en het nieuws volgen. Tijdens het laden van de vrachtwagens kwam op de radio het nieuws voorbij dat Gorbatsjov was afgetreden. Ik riep naar de chauffeur: 'Hoor je dat!?' Hij zei: 'Wat maakt mij dat uit? Al treden ze allemaal af.' Zo hoorde ik ook van Mandela's vrijlating. Ik werd meegezogen in die verhalen en wilde ze delen. En dat doe ik nog steeds. Of het nu voor een artikel is of voor radio of televisie, korte of lange items. De basis is altijd dezelfde: hoe krijg ik mijn publiek op het puntje van de stoel? Dat vind ik nog altijd het mooiste dat er is."

Wat trok je zo aan in Afrika?

"Het was puur toeval dat ik daar terecht kwam. Op mijn journalistiekopleiding was 'Afrika' een afstudeerrichting. Omdat ik goed Frans sprak – mijn vader was leraar Frans en we vierden vaak vakantie in Frankrijk – wilde ik naar Franstalig Afrika, ik dacht aan Senegal. Alleen: mijn studiemaatje Arjen van der Horst, die later ook correspondent is geworden, sprak geen woord Frans. We keken nog eens op de wereldkaart en kwamen uit op Zuid-Afrika."

Hoe heeft twintig jaar daar wonen jouw blik op de wereld veranderd?

"Het veranderde allereerst mijn blik op Nederland. Ik dacht dat zo'n beetje iedereen Nederland geweldig vond. Want wereldwijd hadden we toch een goede reputatie? Tolerant, vrij, progressief. Ik interviewde een minister die in het Afrikaans antwoordde. Na afloop zei ik: 'U spreekt als een echte Nederlander.' 'Ik weet niet of dat een compliment is', antwoordde hij. Hij confronteerde me met de geschiedenis. Pas toen las ik over Jan van Riebeeck, de Nederlandse koopman die met de VOC een handelspost stichtte in wat nu Zuid-Afrika is. Hij speelt nog altijd een grote rol in de geschiedenis van het land. 'Al onze problemen begonnen met hem', zeggen politici daar. De scheve

NAAM Bram Vermeulen

GEBOREN Wamel, 2 augustus 1974

PRIVÉ Woont met zijn gezin in Amsterdam

OPLEIDING Journalistiek in Tilburg en internationale betrekkingen aan de Universiteit van Amsterdam

CARRIÈRE Bram Vermeulen werd in 2001 Afrika-correspondent voor onder meer NRC en het NOS Journaal. Van 2008 tot 2013 was hij dat in Turkije, waarna hij terugkeerde naar Zuid-Afrika. Hij schreef verschillende boeken, zoals *Help, ik ben blank geworden*, en presenteerde voor de VPRO reisseries als *In Turkije*, *De trek en Sahara*. Sinds 2021 reist hij voor Frontlinie de wereld over. Bram werd in 2008 verkozen tot Journalist van het Jaar.

verhoudingen tussen wit en zwart, rijk en arm, de Apartheid: allemaal gevolgen van onze aanwezigheid. Op school was me dat nooit goed uitgelegd."

Jouw reportages uit Afrika waren vaak heftig. Wat deden de verhalen met jou?

"Sommige zullen me altijd bijblijven. Voor *Sahara* sprak ik mensen die door mensensmokkelaars waren achtergelaten in de woestijn. In de strijd tegen migratie waren op last van Europa de veilige routes door de Sahara afgesloten. Daarom namen smokkelaars een langere, gevaarlijkere route. Toen ze zonder benzine dreigden te komen staan, dwongen ze iedereen uit te stappen en lieten ze twee jerrycans water achter. Ze zouden op de hoofdweg gaan tanken en terugkomen, maar ze kwamen niet terug. In Agadez, Noord-Niger, sprak ik overlevenden. Hui-
lend vertelden ze dat ze de Senegalees Pap Djah dagenlang op hun rug hadden meegezeuld en op zijn eigen verzoek in de woestijn hadden achtergelaten. 'Jullie moeten me verontschuldigen', had hij gezegd. Ik besloot zijn naam en woorden nooit te vergeten en schreef dat verhaal in tranen op voor de krant. De reacties na de uitzending, mensen die dingen als 'net goed' of 'leugens' zeiden, raakten me nog het meest. We zijn een soort menselijkheid kwijtgeraakt. Wat is nog de zin van journalistiek als mensen alleen maar schelden of je niet geloven? Ik word daar soms moedeloos van."

Je kunt nog altijd vrachtwagenchauffeur worden. Waarom ga je door?

"Vanwege het plezier en de voldoening die ik uit het maken van zulke verhalen haal. Als het lukt om na veel geduld en geregeld toch ergens binnen te komen en te filmen, om daarna reacties van mensen te krijgen die er wél door zijn geraakt of tot nadenken zijn aangezet, denk ik: hier doe ik het voor. Het geeft me elke keer energie. Daar houd ik me aan vast."

> BUREAU BUITENLAND | ZONDAG | VPRO | NPO 2 | 23.00